

Folkhälsomyndigheten

Slutrapport - Calicivirussäsongen 2005/2006

Vid Folkhälsomyndigheten kartläggs norovirusinfektionerna i samhället med tre metoder:

1. Alla laboratorier som bedriver diagnostik av norovirus deltar i en frivillig rapportering på veckobasis, vilken publiceras varje vecka på Folkhälsomyndighetens webbplats.
2. Misstänkta utbrott av vinterkräksjuka inom vården rapporteras regelbundet av ett flertal vårdgivare. Dessutom rapporteras vatten- och livsmedelsburna utbrott via ordinarie utbrottsrapportering.
3. Representativa utbrott karaktäriseras genom sekvensering av bakomliggande virusstammar.

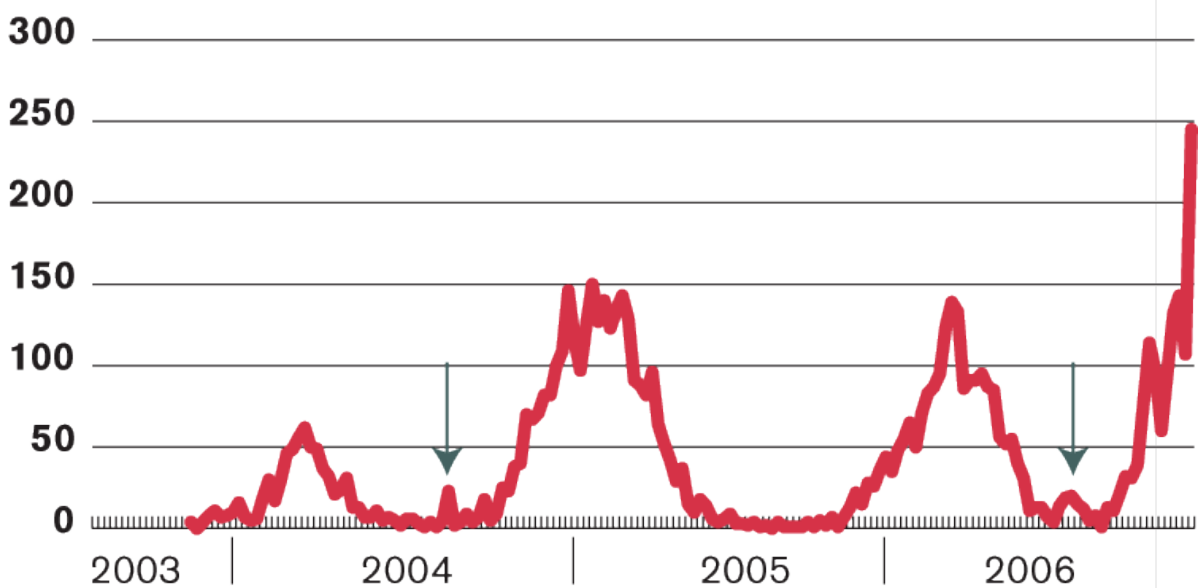
I början av vintern 2005/2006 noterades en relativt låg norovirusaktivitet inom vården, vilket gav indikation om en lugnare utbrottssituation än den föregående besvärliga vinterkräksäsongen 2004–2005. Men istället kom en mycket sen ökning av antalet rapporterade fall i mars och en långsammare minskning än normalt under hela våren (se figur). Under sommaren rapporterades flera utbrott av vattenburen smitta i samband med bad i insjöar. Tidigare har endast två badvattenburna utbrott rapporterats i Sverige, 2003 samt 2004.

Tillsammans med ovanligt många utbrott av magsjuka efter förtäring av importerade frysta hallon, visade laboratorierapporteringen en mindre sensommartopp (se pil i figuren). En liknande sensommartopp förekom 2004 i samband med utbrott efter insjöbad, vilket också gav spår i rapporteringen (se pil i figuren). Redan i oktober 2006 började antalet rapporterade virusfynd att öka, och vid nyåret passerades maximumsiffrorna från vintern 2004–2005.

Under 2006 anmäldes 31 livsmedelsburna utbrott, där norovirus misstänktes vara orsakande smittämne. Totalt rapporterades 663 personer ha infekterats i dessa utbrott. Flest rapporterade utbrott skedde i augusti, annars var de relativt jämnt spridda över året. Råa, importerade hallon misstänktes vara källan till 7 utbrott. Vid 2 utbrott orsakade av kinesiska hallon, kunde samma virusstam (G2.8) identifieras.

Från landets hygiensjuksköterskor anmäldes 493 utbrott inom vården, där 2 430 patienter och 2 085 i personalen blev sjuka. Flitigast på att rapportera var man i Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Jönköping och Uppsala.

Den molekylära typningen visade att under den tidiga vinter 2005–2006 saknades dominerande virusstammar vilka brukar kunna förebåda en besvärlig utbrottssituation åtminstone inom vården. När så antalet rapporterade fall ökade under senvintern kunde vi även identifiera en möjlig orsak genom uppdykande av virusstammar vi tidigare inte funnit inom vården (genotyperna G2.6 och 7). Av 87 analyserade vårdrelaterade utbrott orsakades ungefär en fjärdedel av G2. 6/7. Senare under våren kom det information från Europa om nya virusvarianter av den genotyp som brukar dominera inom vården (G2.4). Vid analys av senvårens utbrott kunde dessa nya G2.4-stammar identifieras även i Sverige. Med kännedom om denna genotyps beteende tidigare vintrar, fanns redan under sommaren 2006 farhågor om att den kommande vintern skulle kunna bli besvärlig om de nya stammarna fortfarande cirkulerade i samhället. De första typningsresultaten bekräftade närvaron av nya G2.4-stammar och utbrottsvintern fick den karaktär som befarats med tidig start, många och utdragna utbrott samt en nästan total dominans av en enda genotyp. Mer än hälften av de studerade utbrotten orsakades av dessa virus. Det kanske enda positiva i denna situation var att laboratoriernas tester för norovirus kom att fungera mycket bra. Vid icke-vårdrelaterade utbrott, i huvudsak livsmedelsburna, saknas som regel dominerade virusstammar och så var fallet även detta år. Bland 32 utbrott kunde 12 olika genotyper identifieras.

Figur 1. Antal norovirusfynd per vecka från oktober 2003 till 2006. Observera att pilarna visar på smittspridning i samband med bad under sommaren